

Placeringspolicy Pensionsmedel

Antagen av kommunfullmäktige 1999-12-07, § 170

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.3 Uppdatering av placeringspolicyn	2
2. Placeringsregler	3
2.1 Inriktning	3
2.2 Placeringsverksamhetens syfte och mål	3
2.3 Tillåtna tillgångsslag	3
2.4 Limiter för tillgångsslagen	3
2.5 Limiter för enhandsengagemang	4
2.6 Beräkning av Portföljens limit	4
2.7 Åtgärder vid limitavvikelser	4
2.8 Belåning	4
3. Räntebärande värdepapper	5
3.1 Svenska räntebärande värdepapper	5
3.2 Utländska räntebärande värdepapper	5
3.3 Duration	5
4. Aktier	6
4.1 Allmänt	6
4.2 Svenska aktier	6
4.3 Utländska aktier	6
5. Motparter-Förvaltare	7
5.1 Motparter	7
5.2 Förvaltare	7
6. Riskhantering	8
6.1 Likviditetsrisk	8
6.2 Kreditrisk	8
6.3 Ränterisk	8
6.4 Kursrisk aktier	8
6.5 Valutarisk	8
6.6 Motpartsrisk	9
7. Uppföljning	10
7.1 Syfte	10
7.2 Tertialrapport	10
7.2.1 Jämförelseindex	10
7.3 Årsrapport	10
8. Fördelning av ansvar och befogenheter	11
8.1 Kommunfullmäktige	11
8.2 Kommunstyrelsen	11
8.3 Ekonomistaben	11
9. Definitioner	12

Bilaga 1.

Kommunstyrelsens delegationsordning för pensionsmedelsförvaltning.

PLACERINGSPOLICY – PENSIONSMEDEL

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt beslut i riksdagen (1998:70) skall fullmäktige meddela särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser (i fortsättningen kallad Portföljen), vilket sker genom denna policy. Lagen är ett tillägg till kommunallagens (1991:900) § 8 som behandlar kommunernas medelsförvaltning.

Lagtexten lyder:

”Fullmäktige skall meddela särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I föreskrifterna skall det anges hur medlen skall förvaltas. Därvid skall tillåten risk vid placering av medlen fastställas. Vidare skall det anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen skall ske. Föreskrifterna skall omprövas så snart det finns skäl för det.”

I kommunallagen 1991:900 8 kap 2 § anges att kommunerna skall förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet uppnås. De flesta kommuner har tolkat detta som att endast placeringar med mycket låg finansiell risk varit tillåtna och placeringsverksamheten har till stor del använts för att hantera tillfälliga likviditetsöverskott. I normalfallet har placeringar i aktier inte varit tillåtna.

Placering av pensionsmedel har – till skillnad från likviditetsförvaltning – en lång placeringshorisont, vilket innebär att andra krav bör ställas på sådan förvaltning. Bland annat kan det vara motiverat att placera långfristiga medel i tillgångar, som i ett kortfristigt perspektiv anses mera riskfyllda, under förutsättning att den förväntade avkastningen är högre. Mot bakgrund av att avkastningen på aktiemarknaden i ett historiskt perspektiv med god marginal överstigit räntemarknadens avkastning kan det därför anses motiverat att en del av Portföljen placeras i aktier och aktierelaterade instrument.

Denna placeringspolicy avser endast medel placerade i värdepapper.

Den del av pensionsskulden som inte är täckt av placering i värdepapper är att betrakta som utlåning till kommunen.

1.2 Syfte

Syftet med föreskrifterna är att ange regler för hur förvaltningen skall bedrivas med hänsyn till avkastning, risk, uppföljning, ansvar och kontroll. Placeringspolicyn anger

- ? i vilka tillgångar och med vilka limiter Portföljens medel får placeras
- ? limiter för olika tillgångsslag
- ? hur förvaltningen och dess resultat skall följas upp och rapporteras
- ? hur ansvaret för förvaltningen skall fördelas

1.3 Uppdatering av placeringspolicyn

Denna placeringspolicy skall löpande hållas uppdaterad, med hänsyn tagen till förhållanden inom kommunen samt till utvecklingen på de finansiella marknaderna.

2. Placeringsregler

2.1 Inriktning

Förvaltningen av pensionsmedel skall ske under betryggande säkerhet och enligt god sed på finansmarknaden.

2.2 Placeringsverksamhetens syfte och mål

Syftet med pensionsmedelsförvaltningen är att minska de långsiktiga likviditetsmässiga påfrestningar som följer av kommunens pensionsåtagande. Ett långsiktigt perspektiv skall därför läggas på pensionsmedelsförvaltningen.

Målet med förvaltningen är att nå en optimal tillväxt på Portföljen. Avkastningsresultatet skall utvärderas mot i punkt 7 angivna jämförelseindex.

2.3 Tillåtna tillgångsslag

Portföljens medel får placeras i följande tillgångsslag.

- * Svenska och utländska räntebärande värdepapper.
- * Svenska och utländska aktier och aktierelaterade instrument.
- * Likvida medel i svensk valuta.

Värdepappersfonder avseende tillgångsslagen ovan får utnyttjas i förvaltningen.

Derivatinstrument är ej tillåtna.

2.4 Limiter för tillgångsslagen

Procenttalen i tabellen nedan anger lägsta och högsta andel, som respektive tillgångsslag vid varje tidpunkt får utgöra av Portföljens totala marknadsvärde.

	Tillgångar i svenska kronor, %			Tillgångar i utländsk valuta, %			Portföljen totalt, %		
	Min	Neutr	Max	Min	Neutr	Max	Min	Neutr	Max
Räntebärande värdepapper	50	55	100	0	0	10	50	55	100
Aktier	0	35	40	0	10	20	0	45	50
Likvida medel	0	0	10	0	0	0	0	0	10
Portföljen totalt	50	90	100	0	10	30	100		

2.5 Limiter för enhandsengagemang

Finansiella tillgångar – aktier, obligationer, etc. – hänförliga till en enskild emittent, eller emittenter inom samma koncern, får utgöra maximalt 10 procent av Portföljens totala marknadsvärde. Limiten skall även tillämpas inom respektive tillgångsslag.

Undantag. Räntebärande värdepapper noterade i svenska kronor emitterade, eller garanterade, av svenska staten får uppgå till 100 procent av Portföljens marknadsvärde.

2.6 Beräkning av Portföljens limit

Vid beräkning av Portföljens värde och limit skall tillgångarna värderas efter gällande marknadsvärde. Om marknadsvärde saknas får oberoende part på objektiv grund fastställa värdet.

2.7 Åtgärder vid limitavvikelser

Om limit överskrids skall tillgångar avyttras i motsvarande mån så snart det lämpligen kan ske, varvid skälig hänsyn tas till den risk som överskridandet innebär för Portföljen som helhet. Motsvarande gäller om limit underskrids, varvid tillgångar anskaffas så snart det lämpligen kan ske.

2.8 Belåning

Portföljens tillgångar får ej belånas.

3. Räntebärande värdepapper

3.1 Svenska räntebärande värdepapper

Vid placering i räntebärande värdepapper noterade i svenska kronor gäller följande limiter. Procentalen i tabellen nedan avser andelar av den svenska ränteportföljens marknadsvärde.

Kategori	Emittent/värdepapper	Max andel per emittentkategori, %	Max andel per emittent, %
1.	Svenska staten eller av svenska staten garanterat värdepapper	100	100
2.	Svenska kommuner eller landsting med dotterbolag för vilka kommunen/landstinget gått i borgen	50	10
3.	Värdepapper med rating om lägst AA- eller Aa3 resp. lägst P-1 eller K-1	50	10
4.	Svenska bostadsfinansieringsinstitut	50	10
5.	Kommuninvest i Sverige AB	10	10

3.2 Utländska räntebärande värdepapper

Placering i räntebärande värdepapper noterade i utländsk valuta får endast ske genom köp av andelar i räntefonder med mycket god kreditvärdighet och hög likviditet och vars placeringsinriktning i huvudsak överensstämmer med föreskrifterna för motsvarande svenska räntebärande placeringar. Fonderna skall stå under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

3.3 Duration

Den räntebärande portföljen får ha en duration om högst 5 år. Se p 6.3.

4. Aktier

4.1 Allmänt

Portföljens aktier och aktierelaterade instrument skall vara börsnoterade. Med börsnoterade menas föremål för regelbunden handel på marknadsplats som är öppen för allmänheten och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ. När pensionsmedel placeras i enskilda aktier skall etiska och regionalekonomiska hänsyn finnas med placerarnas bedömningsunderlag.

Undantag. Se nedan.

4.2 Svenska aktier

Placering får ske i aktier och aktierelaterade instrument noterade på OM Stockholmsbörsen enligt nedan. Procentalen i tabellen avser andelar av den svenska aktieportföljens marknadsvärde. Varje enskild aktie får utgöra max 10 procent av den svenska aktieportföljens marknadsvärde.

A-listan			OTC-listan			O-listan			Övriga listor		
Min	Neutr	Max	Min	Neutr	Max	Min	Neutr	Max	Min	Neutr	Max
70	80	100	0	10	20	0	10	20	0	0	10

Undantag

- ? Max 10 procent av den svenska aktieportföljens marknadsvärde får utgöras av aktier, som inom ett år avses bli noterade på OM Stockholmsbörsen (nyintroduktioner).
- ? Placering får ske i instrument emitterade av Kommuninvest i Sverige AB.

4.3 Utländska aktier

Placering i utländska aktier noterade på utländsk börs får endast ske genom förvärv av andelar i aktiefonder vars placeringsinriktning i huvudsak överensstämmer med motsvarande föreskrifter för den svenska aktieportföljen. Fonden skall stå under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

5. Motparter – Förvaltare

5.1 Motparter

Godkända motparter vid transaktioner med Portföljens tillgångar är:

1. Värdepappersinstitut som har finansinspektionens tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn enligt 1 kap 3 § p 1 lagen (1991:98) om värdepappersrörelse.
2. Annan svensk juridisk person som enligt lag eller förordning har tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn.
3. Utländska institutioner som har tillstånd liknande det som anges i punkt 1 och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

5.2 Förvaltare

Följande regler gäller för förvaltaren:

1. Förvaltaren skall vara ett värdepappersinstitut som har finansinspektionens tillstånd för förvaltning av någon annans finansiella instrument, enligt 1 kap 3 § p 1 lagen (1991:98) om värdepappersrörelse, eller svensk juridisk person som genom lag eller förordning har tillstånd att bedriva förvaltning enligt ovan, eller utländsk institution som har tillstånd liknande det som anges ovan och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.
2. Förvaltningsuppdrag skall grunda sig på skriftligt avtal.
3. Förvaltaren skall åta sig att följa denna placeringspolicy.

6. Riskhantering

6.1 Likviditetsrisk

Definition – risken att ett värdepapper inte kan omsättas i likvida medel vid önskad tidpunkt, till önskat pris eller önskad volym, utan att förlora nämnvärt i värde.

Likviditetsrisken begränsas genom att denna policy i huvudsak endast tillåter placering i värdepapper med god likviditet.

6.2 Kreditrisk

Definition – risken att låntagaren inte fullgör sina betalningsförpliktelser, dvs. låntagaren genomför räntebetalningar eller amorteringar endast till viss del, inte alls, eller vid fel tidpunkt.

Kreditrisken begränsas genom att denna policy endast tillåter placering i värdepapper med hög kreditvärdighet.

6.3 Ränterisk

Definition – marknadsvärdet på räntebärande värdepapper faller (stiger) när det allmänna ränteläget stiger (faller). Graden av ränterisk ökar med återstående löptid. Begreppet duration används för ange en tillgångs räntekänslighet. Med duration avses det vägda genomsnittet av alla framtida betalningar för ett räntebärande värdepapper, eller en portfölj av sådana värdepapper, uttryckt i antal år. Ju högre duration, desto högre ränterisk.

Ränterisken begränsas genom att policyn tillåter en duration om högst 5 år för den externt placerade ränteportföljen.

6.4 Kursrisk aktier

Definition – marknadsvärdet på en aktie faller.

Kursrisken begränsas genom att policyn anger att aktieportföljen skall spridas på flera aktier och marknader.

6.5 Valutarisk

Definition – risken att placeringar noterade i utländsk valuta faller i värde på grund av en depreciering (försvagning) av placeringsvalutan eller en appreciering (förstärkning) av den svenska valutan mot placeringsvalutan.

Valutarisken begränsas genom att max 30 procent av Portföljen får placeras i utländska tillgångar.

6.6 Motpartsrisk

Definition – risken att motparten (banker, fondkommissionärer) inte fullföljer erhållna uppdrag på avsett sätt.

Motpartsrisken begränsas genom p 5.1 och p 5.2.

7. Uppföljning, kontroll och rapportering

7.1 Syfte

Rapporteringens syfte är att informera om Portföljens resultat, och exponering i relation till fastställda limiter i denna placeringspolicy och i avtal med förvaltare.

7.2 Tertialrapport

Varje tertial skall ekonomistaben rapportera till kommunstyrelsen om Portföljens:

1. Avkastning under tertialet och året.
2. Fördelning på olika tillgångsslag.
3. Innehav av värdepapper där respektive värdepapper redovisas med angivande av andelen av det totala värdet för respektive tillgångsslag.
4. Förändringar i innehavet av värdepapper under tertialet.
5. Ränteportföljens duration
6. Jämförelse utifrån fastställda index. Se nedan.
7. Eventuella avvikelser från placeringsreglerna i denna placeringspolicy, avvikelserns orsak samt vidtagen åtgärd eller förslag till åtgärd.

7.2.1 Jämförelseindex

Förvaltningens avkastning skall varje tertial utvärderas mot följande jämförelseindex.

Tillgångsslag	Index vid utvärdering av delpportfölj	Andel av index vid utvärdering av totalportfölj
Svenska räntebärande värdepapper	OMRX-BOND	55 %
Svenska aktier	Findatas avkastningsindex	35 %
Utländska aktier	Morgan Stanley Världsin- dex, i svenska kr	10 %

7.3 Årsrapport

Kommunstyrelsen skall till kommunfullmäktige lämna en skriftlig redogörelse över det gångna årets placeringsverksamhet samt en bedömning av det kommande årets utveckling på finansmarknaderna. Årsrapporten skall tillställas kommunfullmäktige i samband med övrig ekonomisk rapportering.

8. Fördelning av ansvar och befogenheter

8.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ansvarar för:

1. Att fastställa placeringspolicyn.
2. Att fatta beslut om revidering av policyn.

8.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar och befogenheter är följande:

1. Att fatta beslut om placering i värdepapper inom ramen för avsatta pensionsmedel i senaste årsbokslut
2. Att fatta beslut om extern förvaltning av Portföljen.
3. Att svara för upphandling av extern förvaltning av Portföljen.
4. Att finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för denna placeringspolicy.
5. Att ansvara för utvärdering av Portföljens avkastningsresultat.
6. Att delegera behörigheter i pensionsmedelsförvaltningen.
7. Att erforderliga instruktioner finns upprättade för respektive handläggare av Portföljen.
8. Att initiera och svara för att förslag till uppdatering av placeringspolicyn utarbetas.

8.3 Ekonomistaben

Ekonomistabens ansvar och befogenheter är att företräda kommunen gentemot externa finansiella affärsmotparter, att tillhandahålla underlag för utvärdering av Portföljens resultat och i övrigt enligt kommunstyrelsens delegation. Se bilaga 1.

Minst två personer ska ha insyn i, och möjlighet att kontrollera den löpande förvaltningen. Rutinerna för alla transaktioner i Portföljen ska vara utformade så, att den person som genomför en affärstransaktion inte är samma person som bokför den.

Samtliga personer och parter delaktiga i arbetet med Portföljen skall omedelbart rapportera om händelser som inte kan betraktas som normala i placeringsverksamheten till närmaste chef. Vidare åläggs av kommunstyrelsen utnämnd internrevisor en skriftlig rapporteringsskyldighet direkt till kommunstyrelsen och kommunens revisorer om misstanke om oegentligheter i placeringsverksamheten skulle uppkomma.

9. Definitioner

Derivatinstrument-	ett instrument vars värde baseras på och följer värdet på ett underliggande värdepapper, t ex aktier eller statsskuldväxlar. Exempel på derivat är optioner och terminer.
Emittent-	utgivare av finansiella instrument.
Jämförelseindex-	genom att mäta hur Vänersborgs Portfölj utvecklats i förhållande till olika index erhålls ett mått på hur framgångsrik förvaltningen varit. De index som varje delportfölj jämförs mot kan sägas motsvara utvecklingen för den totala marknaden för respektive tillgångsslag. Den andel av respektive index som den totala Portföljen utvärderas mot motsvarar den neutrala sammansättningen av Portföljen enligt denna policy.
Limit-	risknivå som begränsar innehav av finansiella instrument.
Rating-	ett kreditvärderingsinstituts bedömning av en låntagares förmåga att klara av sina betalningsförpliktelser.

Kreditvärderingsinstitut

Inom parantes exempel på organisationer som innehar betyget. Fet stil anger lägsta tillåtna betyg enligt denna policy.

	<u>Standard and Poors</u>	<u>Moody's</u>
Betyg långfristigt	AAA (USA)	Aaa (Tyskl)
	AA+ (Belgien)	Aa1 (Sverige)
	AA (Telia)	Aa2 (SHB)
	AA- (Investor)	Aa3 (Sthlm)
	A+ (Ericsson)	A1 (NB)
	A (Föreningssparbank)	A2 (S-E-B)
Betyg kortfristigt	K-1 (Sydkraft)	P-1 (NB)

Bilaga 1.**Kommunstyrelsens delegationsordning för pensionsmedelsförvaltning.**

<u>Uppdrag – Befogenhet</u>	<u>Beslutande/Ansvarig</u>
Att efter beslut i kommunstyrelsen placera pensionsmedel i värdepapper.	Ekonomichef
Att efter beslut i kommunstyrelsen svara för upphandling och ingå avtal om extern förvaltning av Portföljen.	Ekonomichef
Att svara för uppföljning, kontroll och rapportering enligt punkt 7 i policyn.	Ekonomichef
Undertecknande av avtal och övriga handlingar i pensionsmedelsförvaltningen.	Ekonomichef eller vid dennes förhinder kanslichef med kontrasignering av budgetekonom eller redovisningsekonom.

Namn

Ekonomichef	Thomas Sannemalm
Kanslichef	Pär Cederqvist
Budgetekonom	Ewa Lundqvist
Redovisningsekonom	Anna-Karin Kjellson
